

Boomverzorging; begeleidingssnoei en onderhoudssnoei.

Product
informatie

Regulier onderhoud; begeleidingssnoei en onderhoudssnoei

De start

De wenselijke onderhoudstoestand wordt in beginsel bepaald op de tekentafel door landschapsarchitecten en stedenbouwkundigen. Deze mensen visualiseren het programma van eisen in een ontwerp waarbij de bomen een klein, maar belangrijk onderdeel vormen. In de ontwerpfase wordt daarom aan bomen functies toegekend. Het spreekt voor zich dat aan een bepaalde functie de juiste maatregelen zijn gekoppeld voor de inrichting van de groeiplaats en de soortkeuze. Bij verkeerde keuzes zal de boom deels of nooit de functie vervullen die in beginsel is vastgesteld.

Groeifasen

Een boom kent gedurende zijn omlooptijd 4 groeifasen. Elke fase vraagt om specifieke onderhoudsmaatregelen. Wanneer onderhoudsmaatregelen niet worden uitgevoerd ontstaat vaak een onregelmatige kroon die de stabiliteit negatief beïnvloed. Bij te laat ingrijpen moeten te grote gesteltakken worden verwijderd, die in de regel niet meer worden overgroeid en worden besmet met schadelijke schimmels. Een gevolg van achterstallige snoei is vaak dat de groei stagneert en daarmee de resterende omlooptijd wordt verkort. Onderstaand is een omschrijving gegeven van 4 levensfasen en de hieraan gekoppelde beheermaatregelen om de wenselijke onderhoudstoestand te realiseren.

1. Aanslagfase

Voor, tijdens en na het planten vereist de groeiplaats van een boom veel zorg om te beginnen vanuit een goede uitgangssituatie. De boom moet de zogeheten plantschok te boven komen en zich aanpassen aan veranderende omstandigheden. Bij de verzorging gedurende de eerste jaren kunnen de volgende werkzaamheden worden onderscheiden:

- Het controleren van de boompaal en andere voorzieningen en zonodig het treffen van maatregelen.
- Het controleren van de kroonontwikkeling, eventueel het snoeien van de boom. Probleemtakken, gebroken takken en dood hout dienen te worden verwijderd.
- Het verzorgen van de boomspiegel.
- Het controleren van het zuurstofgehalte in de bodem.
- Het controleren van de vochtvoorziening.

Bovengenoemde maatregelen behoren veelal tot de nazorg die driemaal per jaar, gedurende drie jaar wordt uitgevoerd.

2. Begeleidingssnoei/Jeugdfase

Afhankelijk van het eindbeeld, dient de boom door middel van

gefaseerd onderhoud naar de volwasfase te worden begeleid. Dit gebeurt door middel van begeleidingssnoei. Het doel van begeleidingssnoei is het verkrijgen van een (takvrije) solide stam en een goed ontwikkelde, blijvende kroon. Het tijdstip van de eerste snoeibeurt is afhankelijk van de soort. Bij snelgroeiende soorten als wilg en populier kan dit al na 2 jaar zijn, bij langzaam groeiende soorten kan dit 3 tot 5 jaar na aanplant zijn. Per snoeibeurt dient maximaal 20% van het kroonvolume te worden verwijderd. Bij bomen met een mindere conditie dient een kleiner percentage kroonvolume te worden verwijderd. De juiste verhouding stam:kroon na een snoeibeurt is 1:2. De snoeifrequentie bij jonge bomen is om de 2 of 3 jaar. Bij langzaam groeiende soorten kan dit meer dan 3 jaar zijn. Meestal wordt gerekend met een cyclus van 3 jaar.

De prioriteiten bij begeleidingssnoei liggen bij takken of vertakkingspatronen die problemen geven voor de ontwikkeling van de blijvende kroon of leiden tot grote stamwonden. Dit zijn:

- Dode en aangetaste takken
- Gebroken takken
- Dubbele toppen
- Zuigers en elleboogtakken
- Takparen en takkransen
- Relatief dikke takken
- Waterlot
- Verwijderen van stamschot
- Verwijderen van uitlopers uit de onderstam
- Verwijderen van bemanteling (bij beuken)

Problemen ontstaan wanneer er te lang wordt gewacht met een snoeibeurt, de begeleidingssnoei niet goed is uitgevoerd of de takvrije stam te laag is vastgesteld. De vuistregel voor het bepalen van een snoeiachterstand in de tijdelijke kroon is: de diameter van de takken in centimeters mag niet groter zijn dan de boomhoogte in meters. De maximale takdikte in een boom van 5 meter hoogte is 5 centimeter. Wanneer achterstallig onderhoud wordt weggewerkt bij bomen met een mindere conditie, groeiplaats of bepaalde boomsoorten zal de groei stagneren. De boom zal zich nauwelijks verder ontwikkelen, wat niet past in het vastgestelde eindbeeld.

3. Onderhoudssnoei/volwasfase

In de volwasfase worden er geen regelmatig terugkerende snoeimaatregelen toegepast. De snoei die wordt toegepast beperkt zich tot het voorkomen van schade. Andere redenen voor het toepassen van snoei kunnen zijn:

- De aanwezigheid van risicotakken die in het kader van de zorgplicht dienen te worden verwijderd.
- Schade aan de kroon door weersinvloeden
- Beschadiging door menselijk toedoen
- Vermindering van de groei ruimte door een verandering van de omgeving.

De onderhoudsfrequentie bij bomen in de volwasfase die kunnen volgroeien en waarbij op de juiste wijze begeleidingssnoei is toegepast is laag. Volstaan kan worden met een onderhoudsfrequentie van 1x per 4 tot 10 jaar.

4. Onderhoudssnoei/aftakelingsfase

In de aftakelingsfase neemt de beheerfrequentie toe. Gesteltakken sterven af en kroonvolume neemt af. Maatregelen zijn hoofdzakelijk:

- Het verwijderen van dood hout.
- Het verwijderen van kwijnende takken
- Het door middel van snoei zorgen voor stabiliteit in de kroon.
- Andere maatregelen kunnen zijn het aanbrengen van een stormanker, een stut of het toedienen van voedingselementen.

Snoeien van Monumentale bomen

Soms vergt een boom extra aandacht. Bijvoorbeeld omdat hij erg oud is en daarmee vaak gezichtsbepalend. De Nationale Bomenbank heeft al meer dan 35 jaar ervaring met het uitvoeren van onderhoud aan monumentale bomen. Naast de reguliere onderhoudssnoei kan het zijn dat hier meer uitzonderlijke maatregelen genomen moeten worden om de boomvorm te behouden, zoals bijvoorbeeld het aanbrengen van een kroonverankering.